

FANTASTIC FOUR

- KOSMISEN ENERGIAN NELJÄ MUUNNELMAA

Tämän vuoden marraskuussa tulee kuluneeksi tasan 30 vuotta siitä,

kun Marvel Comics muutti supermaailmojen lait The Fantastic Four -lehden ykkösnumerolla.

Siitä alkoi Marvelin aika amerikkalaisessa sarjakuvassa.

”Richard, Ben, Johnny ja Susan saivat yli-inhimilliset kykynsä jouduttuaan avaruusalennolla alttiiksi tuntemattomalle kosmiselle säteilylle. He solmivat liiton - Ihmeneluset - ja vihkiytyivät elämänsä ajan taistelemaan pahuutta vastaan tunnuslauseenaan

”Lain ja oikeuden puolesta rikoksia ja pahuutta vastaan.”

Tällainen oli vastaus *Ihmesarjan* toisessa numerossa vuodelta 1967. Kysymyksen voi lukea saman sivun yläaidasta: ”Ihmeneluset. Keitä he ovat? Minkälaisia he ovat - ja miksi?”

Kaikkien sankareita janoavien sarjakuvantekijöiden toiveiden täyttymys ei tullut Suomeen tavaramerkin varjossa vyöryvän tuoteaaltona tai tuolloin vielä eksotisen ilmiön, ”media-hyphen” paineella. Bat-invaasiota tukeneet fanfaarit puuttuivat. Uuden ajan sankareilla oli toiset menetelmät.

Ihmeneluset (*The Fantastic Four*) oli sankarimiksaus, joka kupli energiaa. Koko sarja kun perustul ajatukselle ”kaikki virtaa”. Muodot muuttuivat mielen liikkeiden mukaan. Kosmisesta mikrokosmiseen oli lyhyt matka. Se oli 60-lukua, myyttistä aikaa monessa mielessä.

60-luvulla uudet uskonnot tulivat länteen ja gurut niiden perässä. Nuorisoksi kutsuttu uusien primitiivien heimo kapinoi ja teki matkoja sisäavaruuteen hallusinogeenien siivillä

tai joskus jopa ilman lisäaineita. Rock muuttui rytmimusiikista yhteisölliseksi ääniavaruudeksi. Kansalaisoikeusjärjestöt tappelivat tukahduttavaa systeemiä vastaan. Kuussa käytiin joko oikeasti tai Disneyn simulaationa.

Sellainen oli 60-luku. Tai oikeastaan tällainen on myytti 60-luvusta. Sitä tarjotaan nyt näillekin, jotka silloin viuhahtelivat viattomina pihalla Batman-viitta selässä! Mutta myyttitän voi löytää totuuden siemeniä, Ihmenelosten josta kosmista sellaisia. Stan Leen ja Jack Kirbyn työntäyteiset urat hui-pentaneen sarjakuvan myötä Suomi pääsi osalliseksi lapsia ja lapsenmielisiä varten laimennetusta Ajan Hengestä.

Ihmeneluset hengittivät samaa tahtia kuin LSD:tä, uusia uskontoja ja mystisiä virtoja ylistänyt kulttuuri. Itse asiassa tämä sarjakuva edelsi 60-lukulaista suurta käännettä, jossa ulkomaailmaan suuntautuva politiikka vaihdettiin sisämaailmaan matkailuksi. Ihmenelosten kosmismen vaiheet alkoivat vuonna 1965 - Suomi otti nämä ihmeelliset psykonautit vastaan kahden vuoden viiveellä.

Maailmoja syövää valtiasta Galactusta pakkoon puikkiva Hopeanhoitoinen Lainelautailija (tunnetaan nykyään yleistydestä riisutulla nimellä Hopeasurffari) ilmaisee totuuden mikrokosmukseen jouduttuaan: ”Koko on suhteellinen käsite...samat lait pätevät kaik-

kialla...kun hän osaa etsiä minua atomista, olen jo protonissa” (Ihmesarja, No. 32).

Kaikki tietävät, että Stan Lee ei olisi koskaan suostunut vuodattamaan tekstiä sisäavaruuteen suuntautuvien matkojen avartavasta vaikutuksesta. Intention ei ollut sellainen, mutta kulttuuriset tekstit saavat merkityksiä myös tekijöiden ajatuksista riippumatta.

Ihmeneluset oli aikanaan viattomanakin kokemuksena ”jotain muuta”. Supermanin ruumis oli terästä - hänestä oli vaikea saada otetta. Batmanin maailma oli tuolloin pätevän päättelyn harjoituskurssi. Mustanaamio taas kyyhötti onnettormassa viidakossaan ja piilotti päänsä pääkalloloulan aarrearkkuun. Ihmeneluset eivät olleet näin ikäviä.

Ihmesarjan toinen supersankarisarja oli *The Amazing Spiderman*, *Hämmästyttävä Hämähäkki* (nyt: *Hämähäkkimies*). Sekin oli ”jotain muuta”, mutta vain maallisessa mitakaavassa. Peter Parker oli radioaktiivisen hämähäkin, kiusaavien koulutoverien, päälle painavan päätoimittajan ja tuhansien moraalisten ongelmien uhri. Hän oli oikea ihminen hämähäkkitrukoissa. Solderman oli kenties pieni hyppy ihmiskunnalle mutta valtaisa supersankarisarjakuvalle.

Ihmenelosten hyppy oli kvanttiluokkaa. Vaikka Richard ”Pitkäsormi” Reed, Ben ”Möykky” Grim, Johnny ”Liekki” Storm ja Susan ”Näkymätön Sue” Storm (nimi-

Silver Surfer syöksyy energiapilven mukana mikrokosmoksen sisäavaruuteen

suomennosten ”virheistä” vastaavat 60-luvun Ihmesarjan toimittajat) olivat hekin kiu-kuttelevia, vitsailevia ja rakastavia ihmisiä verrattuna Supermanin johtaman toteemi-paalukolonnan jäseniin, he olivat myös paljon muuta.

Sarjoja valistuneille ja viattomille

Vuonna 1961 marraskuussa todistettu supersankarien toinen big bang ei syntynyt ”ai-kuistamisesta” vaan koomisen ihimillisyyden ja ylevän myyttisyyden välisestä dialek-

tiikasta. Ennen kaikkea se perustui siihen, että konventoiden jäät pantiin pitkästä aikaa liikkeelle - uutuudella on itseisarvonsa. Sii-tä vain harvat uutuudet jatkavat murroksen kulutettua kaupalliset mahdollisuutensa. FF jäi henkiin - siitä tuli Marvel Universumin taiteel-linen ja kaupallinen selkäranka pitkäksi ai-kaa eteenpäin.

Marvel-linjan suhde traditioon oli radikaali kuin nykysarjakuvan uudistajien suhde Marvelin jälkeiseen kehitykseen.

Yhtiö toi mukanaan Universumit ja vamaiset sankarit, vakiinnutti cross-overit (san-

karit show-tähtinä ja -vieraina), esitteli sarja-kuvan auteurismin (”tekijyyden”), leikkitteli shakespearelaisella dialogilla ja pohjoismai-sella mytologialla, hukutti tähihahmonsaa barokkiseen mielikuvitusteknologiaan ja svengasi taiteidenvälisesti popismin henges-sä. Kaikki tämä on nyt supersankarigenren kaavailmaisua, mutta Marvelin 60-luvun puolivälin sarjat ovat edelleen tuohon kaa-vaan työstetyistä tuotteista terävempiä.

Marvel Comics -sarjakuvat kuuluivat ai-kaan, jolloin amerikkalaista sarjakuvaa sai lukea monista näkökulmista. Esimerkiksi ikä-ryhmien mukaan jakautuva ”kaksiteräinen” viestintä oli tekijöidenkin tiedostama uutuus. Stan Lee on kirjoittanut: ”Kertomalla ta-rinamme kahdella tasolla - värä, pukuja ja liioiteltua toimintaa lapsille; science fictionia, salina ja sofistikoitunutta filosofiaa aikuisille tai melkein-aikuisille - me onnistuimme laa-jentamaan yleisöpiiriämme” (teoksessa *Son of Origins of Marvel Comics*).

Jos semiootikko, historioitsija ja kirjailija Umberto Eco on uskominen, tämä on postmodernismia. Stefano Rosson haastat-telema Eco (*Synteesi* 3-4/1983) kertoi, että taiteessa postmoderni tarkoittaa ironista, ei-viatonta kerrontaa. Postmodernin teoksen voi myös vastaanottaa ”sellaisenaan”, ironi-aa ja silaatteja tajuamatta. Näin se on kah-desti koodattua taidetta, josta sekä ”valistu-nut” että ”viation” kuluttaja voivat saada irti haluamansa asiat.

Kukaan ei tietenkään kaikkitelematta niele ajatusta, että Hopeanhoitoinen Lainelautaili-ja ja Galactus olisivat juniorimassojen viih-teellisen ooppiumin sijasta vaikkapa Econ *Ruusun nimi* -romaanin vertautuvaa post-modernismia. Oikeiden ja alempien taitoiden välistä muuna rakentava ideologia vartioi ra-joja.

Toinen muuri on jo aikoja sitten rakennet-tu ”oikean sarjakuvan” (lue: eurooppalainen taidesarjakuva, joka syntyi 60-luvun alun au-teuristisessa eli tekijäkulttuurisessa hengessä ranskalaisen elokuvan uuden aallon jälki-mainingeissä) ja ”amerikkalaisen roskan” väliin. Koska kulttuurinystävät ovat maail-man vannoutuneimpia separatistioja ja -ranskalaisen sosiologin Pierre Bourdieun käsittein - intohimoisia (kulttuurisen) pää-oman kasaajia, kolmatta muuria tehdään parhailaan lapselliseksi kuviteltua vanhaa supersankarisarjakuvaa ja ”aikuista” sekä ”sivistynyttä” uutta supersankarisarjakuvaa erottamaan.

Liekki, herra Fantastinen ja Möykky ovat varuillaan mikrokosmoksessa

Tim Boo Ba ja muita friikkejä

Marvelin sarjojen yksinkertainen ilmiäsuu pettää. tarinat korostavat omaa sarjakuvallisuuttaan, kaksitasoista keinotekoisuuttaan (eli kuten Möykky asiaa valaisee: "Varovainen? Sarjakuvasanariksi ei tulla olemalla varovainen". FF No. 11), alleviivavat supersankarien perinteitä ja ylitehostavat myyttisiä viitteitä. Suoraviivaisen toiminnan takana odottaa monimerkityksellinen verkosto kulttuurisia alluusia. Kuten minimalistisen tai naiivin taiteen kohdalla, vastaanottajalle jää tulkinnallinen kosmos koluttavaksi. Materiaali sinänsä ei rakenna liian valmiita hahmoja vastaanottajan ympärille. Marvelin sarjoja ei ole lastattu sellaisella selitysten ja "taiteellisten oleiden" kuormalla, joka juuri nyt taittaa selän kovimmaltakin "kolmannen aallon" supersankarilta.

FF ja 60-luvun Marvel ovat oman aikansa tuotteita, so. konventionaalisuudestaan ylpeitä ja suurille tulkinnoille nauravia "pop"-kertomuksia. Tarinoiden rautalangasta väänetyt ajatukset tai Kirbyn kynän primitiivinen raakuus viettävät moniin suuntiin - FF:n seikkailut ovat modernia mytopoeettista kirjallisuutta, camp-komediala, psykedeelista "matkalukemista", sankariaperinteiden uustulintaa ja barokkista tieteistarinoita.

Toisaalta FF ei ole lainkaan näin vakava asia. Se on yksinkertaisesti taidolla ja herkillä huumorilla toteutettua amerikkalaista viihdesarjakuvaa. FF:n viaton suoraviivaisuus

(pilke silmäkulmassa tai kuvan nurkassa) kuitenkin upottaa tarkkaavaisen lukijan moniin mahdollisiin maailmoihin.

Vuonna 1974 tuntui selvältä, että amerikkalaisiakin sarjakuvia tekivät ns. sarjakuvataiteilijat. Anonyymien massaviihteen lokerossa parhaat vuotensa piileksinyt sarjakuvataiteilijat halusivat lukea Jack Kirbyn, Neal Adamsin tai Steve Ditkon tuotantoa, eivät hassusarjoja massoilille. Siitä Stan Lee uskalsi vuonna 1974 tunnustaa: "Minä tunsin syyllisyyttä kertoessani ihmisille että kirjoitin näitä tarinoita. Miksi? No, pääasiassa koska ne käytännöllisesti katsoen kirjoittavat itse itsensä." (Marvel Treasury Edition, No. 2 -esipuhe).

Stan Lee tarkoitti Marvel Comics -tuotantoa yleensä, mutta erityisesti Ihmenelosta. Sue Storm - The Invisible Girl (Näkymätön tyttö), Johnny Storm - The Human Torch (Liekki), Reed Richards - Mr. Fantastic ja Ben Grimm - The Thing (Möykky) ovat Leelle rakkaita hahmoja; juuri niiden kautta hän onnistui tiivistämään sarjakuvaperinteiden sankarien parhaat piirteet.

Kaikilla FF:n jäsenillä oli välittömiäkin esikuvia. Edeltäjien tarinat ja hahmolegenda tavallaan työnsivät Marvelin ajan virkaveljen ja -sisarien tarinoita ulos- ja eteenpäin. Valmiit kaavat saivat uudet tarinat "kirjoittamaan itse itsensä" samaan tapaan kuin kielijärjestelmä (struktuurilistisesta näkökulmasta) tuottaa erilisiä "puhuntoja" - tai myytin rakenne erilisiä myyttikertomuksia.

Johnny Stormin edeltäjä oli sarjakuvalehden kulta-ajan hahmo *The Human Torch*, androidi, joka hapen kanssa kosketuksiin joututtuaan syttyi kuin soihtu. Ihmissoidun ensiesiintyminen tapahtui vuonna 1939 varhaisen Marvel-yhtiön ensimmäisessä julkaisussa Marvel Comics No. 1.

Susan Stormin edeltäjiä olivat erilaiset sarjakuvien näkymättömät ihmiset kuten *Invisible Hood*, *Invisible Kid* tai *Invisible Scarlet O'Neil* - *Edgar Rice Burroughsin* tarinoista tai *H.G. Wellsin* *Näkymättömästä miehestä* löytyy lisää katseelle immuunoja ihmisiä. Toisaalta, Susan Stormin kyvyt eivät jää pelkkään näkymättömyyteen. Telekineettiset voimat liittävät hänet pitkään ja erikummalliseen parapsykologisen viihteen traditioon.

Mr. Fantastic symbolisoi omalla erityisellä tavallaan ihmisen historian mittaista unelmaa ruumiillisista rajoituksista vapaasta olemassaolosta. Fantasian historia on kertomus tätä unelmaa koskevista fiktoista: tie kulkee satujen muodonmuutoksista fantastisiin unikertomuksiin ja lentävistä sankareista *Clive Barkerin* tarinoiden ekstaattisiin transformaatioihin - olennaista on se, että muodonmuutokset ovat - outoudestaan huolimatta - positiivisia. Sellaisia ovat Reed Richardsin ja hänen Golden Age -esikuvansa *The Plastic Manin* ruumiinmuutokset. Plastinen, melkein mihin tahansa muotoon kääntyvä ihminen on vapaa ruumiillisuuden vankilasta.

Samaa ei voi sanoa Ben Grimmistä, kuivuudesta lohkeilevan savimaan pinnan-

muodon saaneesta patsasmaisesta hirviöstä - nimi on viite 50-luvun Alien Invasion Film - lajityypin moniin nimettömiin hirviöihin, jotka identifioidiin yksinkertaisesti sanoin Thing ja Creature tai kirjaimella X. Thingin eli Möykyn siviiliniimi Grimm (= synkkä) puolustaan kertoa miltä tuntuu olla friikki sankarin vaatteissa.

Ben on hirviö mutta ei kuitenkaan täysin "toinen". Rumaan ulkomuotoon on piilotettu ahdistunut ja tunteellinen sydän. Ben on vielä Möykkynäkin entinen minänsä, all-american jalkapallousankari, jonka miellause "It's Clobberin' Time!" (Ihmesarjojen suomenoksissa: "Turpiin tulee") kuvastaa sekä rehtiä urheluhenkeä että turhautumiin taipuvaa luonnella.

Alkuperäisen FF:n maailmassa kaikki oli kontrolloitua, sarjakuvalehden tradition ja talouden henkinjäämistelussa hyväksi havaittua. Alkuideakin varastettiin. Toosesaan *Origins of Marvel Comics* Stan Lee kertoo Marvelin johtajan *Martin Goodmanin* muistuttaneen häntä eräänä päivänä siitä, että kilpailevan National Comics -yhtiön (sittemmin DC) lehdistä *The Justice League of America* tuntui myyvän erityisen hyvin. Marvelin oma superliga näki pian muistutuksen jälkeen päivänvalon.

FF:n syntytarina on ainetta, josta 50- ja

60-luvun kollektiiviset painajaiset tehtiin. Huipputiedemies Reed Richards patistaa Suomen, Johnnyn ja Benin kanssaan rakettiin ja sen kanssa avaruuteen, vaikka avaruusohjelma oli vasta loppusuoran alussa. Syy on taattua kylmän sodan laatu: amerikkalaisten sankarion piti ehtiä "kommaroita" ennen. Kiire kuitenkin kostautuu. Kosmisten säteiden myrsky pyyhkiä läpi aluksen ja muuttaa astronautit freak shown materiaaliksi.

Kuten vuonna 1938 lopullisen hahmonsäätöä Supermania edeltäneet yli-ihmishahmot, myös FF:n jäsenet olivat lähtökohdillaan sivullisia. Punaisen vaaran, säteilyn ja pommin pelon vaivaamassa sodanjälkeisessä maailmassa säteilytetyn ihmisen mahdollisuudet saada ihmiskuntaa uhkaavan hirviön tai sitä puolustavan supersankarin rooli olivat yhtä suuret. Richardsista, Grimmistä ja Stormin sisaruksista tuli heeroja, Tohtori Victor von Doom ja hänen perikuntansa taas valitsivat yhtä heikoista lähtökohdista konnuuden lavean tien.

Varsinaiset "Bug-Eyed Monster" -hahmot, FF:n rumat serkut uikoavaruudesta ja maan alta, vaelsivat Marvelin turhaan aliarvioidussa kauhutarinoissa. Stan Lee antaa näille kertomuksille paljon krediittiä. *Xon*, *the Creature Who Swallowed the Earth*, *Grottu*,

the Giant Ant-Eater, *Thomgorr*, *the Anti-Social Alien* ja *Fing Fang Foom* olivat Leen ja Kirbyn yhteistyön isoja ja rumia hedelmiä ajalta ennen FF:ia. Näissä mutaatioissa kasvoivat FF:n ja monien muiden supersankaririkkiä (*Hulk*, *X-Men*) idut. *Tim Boo Ba*, *Glop* tai *ZZutak* -parat saivat kantaa ruumiissaan ja mielessään kaikki ne traumat, jotka kosmisiin kysymyksiin orientoituneet supersankarit tukahduttivat isänmaan ja universumin puolesta tehtävän työn hyväksi.

Vaeltava juutalainen kosmisilla viroilla

FF-tarinoissa ei ole logiikkaa tai psykologissa mielessä täyteläisiä hahmoja. Totuus löytyy muualta kuin 1800-luvun kirjallisuuden realismin konventioista, jotka ovat meidän vuosisatamme kertomatalteen normeina. FF:n tarinoita tuottaa pop-mytologinen generaattori, jonka antaman virran muuntajista maineikkain on juuri Stan Lee, itsekin jo myyttiksi muuttunut hahmo. Häntä pyydetään elokuvainkin esiintymään omana itsenään - esimerkkinä *Larry Cohenin* elokuva *Ambulance* (1990).

Marvel Comics -linjan 60-lukulainen valankumous on lyönyt lähtemättömän jäljen amerikkalaiseen populaarikulttuuriin. Sen ansiosta supersankarisarjakuva muutti lastenkamarista yliopistonuorten camp-kaanoniin ja sitä kautta laajempaan tietoisuuteen. Kaikki haluavat tällaisesta saavutuksesta kunnian. Käsikirjoittaja Stan Lee ja piirtäjä Jack Kirby esimerkiksi ovat antaneet ristiriitaisia tunnustuksia siitä, kuka loppujen lopuksi oli vastuussa FF:n hahmoista ja tarinoista.

Parasta lienee turvautua Salomonin tuomioon ja todeta, että tekijöiden näkemyksen, sarjakuvallisen lajikehtyksen ja yleisen kulttuuri-ilmapiiirin käyrät leikkasivat onnellisissa merkeissä noin 60-luvun vuosina. Vaikka alkupiste on marraskuu 1961, todellinen murros voitaneen ajoittaa vuoteen 1965, jolloin ilmestyi supersankarisarjakuvan ensimmäinen eepinen avaruusoppera, FF:n pyhistä teksteistä uljain, *Galactus-trilogia* (FF No. 48-50).

Tarinan moottorina on äärettömyyden liensensillä kaikki tavanomaisen konna-hahmon rajat ylittävä vanhatestamentillinen jumala Galactus, joka vaeltaa tähtijärjestelmästä toiseen ravintoa etsien. Galactus ruustaa kokonaisia planeettoja tyhjäksi energioistaan. Telluksen tuhoavan energiapaisu-

Hassusarjoja massoilille vai mustavalko-kontrasteilla leikkivä op-taidete 50-luvulta?

muksen estää kuitenkin jumalan lähettiläs ja sanansaattaja, lainelaudallaan avaruuden lakeuksia kiiltävä Silver Surfer, joka säälii sairasta mutta inhimillisyydessään ylevää ihmiskuntaa. Poika nousee Isäänsä vastaan, kristinusko kuoriutuu juutalaisuudesta uudelleen sarjakuvalehden sivuilla.

Silver Surferilla on toisetkin juuret. Hän on länsimaisen kirjallisuuden myyttisen hahmon, Vaeltavan Juutalaisen, sukua. Kun tämä traagisen hahmon saanut kuolematon, lainelautallijakin on loukannut Herraansa - ja saa vastata teoistaan ikuisella elämällä. Silver Surfer on hopeanhoitoisen ruuminsa vanki ja tuomittu vaeltamaan kosmisia polkuja niin kauan kuin energiaa riittää.

Galactus-jumalan ruoka, energia, on muutenkin FF:n keskeinen elementti. Oikeastaan se pitäisi kirjoittaa isolla alkukirjaimella - niin keskeinen käsite se FF-tarinoissa on. Energian liikkeiden mukaan sykkii koko maailma. Toisista ulottuvuuksista ja kaukaisista galakseista syöksytään hetkessä - energiavirtojen mukana - mikrokosmiseen sisäavaruuteen, jossa molekyyliarakenteet järjestyvät ketjuiksi koulun fysiikantunnilla nähtyjä mallikappaleiden tapaan.

Jos avaruudelliset Energian liikkeet käyvät turhan sciifiksi, voidaan aina paeta - 60-luvun hengessä - Himalajan vuoristoon sankaruuden sijasta sivullisuuteen tuomittujen Epäinhimillisten heimon pariin. Latveria-nimisen valtion tyranni tohtori Victor von Doom puolestaan on FF:n vihollisista persoonallisimman. Kerran hän keksii energiansiirtomuodon ylitse muiden - Doom kehittää koneen, jolla hän onnistuu imemään Silver Surferin kosmiset ruumiinvirrat itseensä - tämä Ihmesarjan numeroissa 6, 8, 10 ja 12 julkaistu (ja myöhemmin Semicin Sarjakuvalehdessä uusittu) eepos tavoittelee tasapäisesti Galactus-trilogian kanssa sijaa FF-kaanonin terävimmältä huipulta.

Tärkeimmät energiavirrat kulkevat kuitenkin sankarien omassa ruumiissa. Loimahteleva Liekki, materiaa ajatuksen voimalla manipuloiva Näkymätön tyttö tai itseään kuin vahaa muovaava Mr. Fantastic ilmaisevat fantasian syvintä olemusta, hengen valtaa yli materian. Tämä on piirre, jonka **Sigmund Freud** liittää teoksessa *Toteemi ja tabu* primitiivisen ihmisen, lapsen ja taiteilijan ajatteluun. Kirjallisuudentutkija **Tzevetan Todorov** lisää (englanniksi käännettyssä kirjassaan *The Fantastic*) luetteloon huumaiden, skitsofrenian ja mystiikan tuomat kokemukset, joissa fyysisen ja psyykkisen välinen raja myöskin murretaan.

Näkymätön tyttö hallitsee myös telepaattiset voimakkaita.

Ajatuksen kaikkivoipaisuuden ideaa heijastavat tavallaan myös Jack Kirbyn panoraamat suunnattomista koneista, joita tarinoiden hullut tiedemiehet käyttävät energiavirtojen säätelyyn. Niiden rakenteet leviävät neljään ilmansuuntaa kuin orgaaniset rihmastot vailta mitään ilmeistä visuaalista logiikkaa. Kun esimerkiksi **M.C. Escherin** kuvien dimensionaalinen ja perspektiivinen sekasorto on aina johdonmukaista mahdolltomien maailmojen rakentelua, Kirbyn helvettikoneet ovat mahdolltomia järjettömyyden - vapaan fantasian (energiaa sekä) - leikin kautta.

Suomalaisella sanalla ei Kirbyn koneita voi kuvata. Englantilaiset kuitenkin ovat keksineet sopivan sanan, **Francois Rabelais**'ta varastetun. "Gargantuan" tarkoittaa jotain suunnatonta, villistä ja kansanomaisesti rönsyilevää. Kirbyn koneet ovat gargantuamaisuuden äärimmäisiä ilmentymiä. Niitä ei voi palauttaa logiikkaan tai funktionaalisin määritelmiin. Kone on Fantastic Fourin maailmassa merkki, joka viittaa kontrollia kaihtavan energian kosmiseen kulkuun. Mitä ovat Batmanin hyödylliset apuvälineet kosmologisten totuuksien rinnalla?

Kuvat Marko Leppälän kokosina

Silver Surferin laula on laulu "auringonpiukuista protuberanssin ahjossa".